

नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय **जनसंख्या व्यवस्थापन महाशाखा** रामशाह पथ, काठमाण्डौ

प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय, कोशी प्रदेश
धनकुटा

मृत्यु निगरानी ढाँचा सम्बन्धी अध्ययन-२०८२

मृत्युको सुचना संकलन फारम,

गोपनियता
यो सूचना तथ्याङ्कीय प्रयोजनका
लागि नेपाल सरकारका
सम्बन्धित निकायहरूले मात्र
प्रयोग गर्नेछन् ।

यो फाराम महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाले भर्नु पर्नेछ । फाराम भर्दा उत्तरदाताले दिएको यकिन गरि सम्बन्धित उत्तरमा गोलो धेरा लगाउनु पर्दछ । अंकमा उत्तर लेख्नु पर्ने पश्चमा उत्तर लेखदा अंग्रेजी अंक (0-9) मा लेख्नु पर्दछ र अक्षरमा उत्तर लेख्नु पर्ने पश्चमा उत्तर लेखदा देवनागरिक लिपिमा लेख्नु पर्दछ ।

१) पारिवारिक विवरणः

- १.१ परिवारमूलीको पुरा नाम थर:.....
१.२ मोवाइल नं. बैकल्पिक मोवाइल नं.....
१.३ परिवारमा अक्सर वसेवास गर्ने सदस्य संख्या: पुरुष..... महिला..... जम्मा.....

२) मृतकको व्यक्तिगत विवरणः

- २.१ मृतकको पुरा नामः (पहिलो/बीचको/थर).....

२.२ मृतकको बाबु/आमा को पुरा नामः

२.३ मृतकको लिंगः १. पुरुष २. महिला ३. अन्य

२.४ मृत्यु भएको मितीःसालमहिनागते

२.५ मृत्यु हुँदा पुरा भएको उमेरः.....वर्ष
यदि १ वर्ष भन्दा कम उमेर भएमामहिना
यदि १ महिना भन्दा कम उमेर भएमादिन

२.६ जातजातीः

३) मतकको स्थायी ठेगाना

- ३.१ प्रदेश ३.२ जिल्ला

३.३ स्थानिय तह: ३.४ वडा नं.

३.५ टोल बस्तीको नाम:

- ४) मृतको अक्सर बसोबासको ठेगाना (स्थायी ठेगाना भन्दा फरक भएमा मात्र)
४.१ प्रदेश ४.२ जिल्ला
४.३ स्थानिय तह: ४.४ वडा नं.
४.५ टोल बस्तीको नाम:
- ५) मृत्यु भएको स्थान:
५.१. घरमा ५.२. स्वास्थ्य संस्था
५.३. अन्य स्थान (खुलाउने) ५.४. विदेश (खुलाउने)
- ६) मृत्युको सम्भावित कारण थाहा भए खुलाउने.....
-

३५ दिन भित्र मृत्यु दर्ता गर्नका लागि परिवारलाई परामर्श दिनुभयो ? १. दिए २. दिएको छैन
फारम भर्ने स्वयंसेविकाको

नाम: मोबाइल नं.....
ठेगाना वडा नं.
फारम भरेको मिति: साल महिना गते

फारम बुझिलिने स्वास्थ्य संस्थाले भर्ने

नाम: पद:
स्वास्थ्य संस्थाको नाम: मोबाइल नं.....
मिति: साल महिना गते

महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाका लागि मृत्युको सूचना फारम भर्ने सम्बन्धी सन्धिस कार्यविधि (SOP)

स्वास्थ्य मन्त्रालय, कोशी प्रदेशले स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले विश्व स्वास्थ्य संगठनको प्राविधिक सहयोगमा नेपालमा मृत्युको बास्तविक संख्या र मृत्यु सम्बन्धी कारणको गहन अध्ययन गर्नको लागि हाललाई नमूनाको रूपमा संखुवासभा र ईलाम जिल्लाका केहि स्थानीय तहलाई छनौट गरी कार्यक्रम लागू गरेको छ । अध्ययनको विभिन्न चरणहरु मध्ये पहिलो चरणमा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूले आफ्नो मातहतका क्षेत्रभित्र कसैको मृत्यु भएको भए मृत्युको सूचना संकलन फाराम भरी सम्बन्धित ठाउँमा पेश गर्नुपर्ने छ । महिला स्वयंसेविकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्रका घरपरिवारमा भखै जीवित जन्मेका नाबालक देखि लिएर उमेर पुगेका वृद्धवृद्धा कुनै पनि व्यक्तिको मृत्यु भएको खण्डमा सम्बन्धित परिवारमा गई मृत्युको सूचना फाराम भरी सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाको इन्चार्ज वा तोकिएको व्यक्तिलाई बुझाउनु पर्नेछ । यस कार्यविधिमा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूले मृत्यु भएका व्यक्तिको परिवारलाई स्थानीय पन्जिकाधिकारी कार्यालयमा गई ३५ दिन भित्र मृत्यु दर्ता गर्न प्रेरित गर्ने कुरा पनि समावेश गरिएको छ ।

महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूले निम्नानुसार मृत्युको सूचना फारम भरी तालुक स्वास्थ्य संस्थामा बुझाउनु पर्नेछ ।

- क) आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र भएका सबै मृत्यु (मिति गते तदनुसार जनवरी १, २०२५) देखिको विवरण तोकिएको ढाचा बमोजिमको मृत्युको सूचना फारम पुर्ण रूपमा भर्नु पर्नेछ ।**
- ख) यो कार्यविधि लागु भएपछि हुने मृत्युको विवरण सबै मृत्यु घटनाको दुई हसाभित्र वा सकेसम्म चाँडो रिपोर्ट गर्नुपर्नेछ ।**

१. मृत्युको सूचना फारम भर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू

१.१ परिवारमूलीको पुरा नाम थर:-.....

मृत्यु भएको परिवारमूली को हो यस प्रश्नमा लेख्नुपर्दछ । हाम्रो अवधारणा अनुसार परिवारमूली भन्नाले परिवारको सिनियर व्यक्ति नै हुनुपर्दछ, भन्ने छैन परिवारमा घर व्यवहार चलाउने महिला वा पुरुष जुन सुकै व्यक्तिपनि हुन सक्नु हुनेछ ।

१.२ मोबाइल नं.

मोबाइल नम्बर लिदा सकेसम्म परिवारमूलीको लिनु पर्दछ, र परिवारमूलीको मोबाइल नम्बर छैन भन्ने परिवारको अलि सक्रिय सदस्यको मोबाइल नम्बर लिनु पर्दछ, साथै सम्भव भएसम्म बैकल्पिक मोबाइल नम्बर समेत भर्नु पर्नेछ ।

२) मृतकको व्यक्तिगत विवरण:

२.१ मृतकको पुरा नाम: पहिला नाम..... बीचको नाम..... थर.....

यस प्रश्नमा मृत्यु भएको व्यक्तिको नाम थर प्रष्ट बुझिने गरी लेख्नुपर्दछ । नाम लेख्दा पहिलो नाम, बीचको नाम र थर अलग अलग लेख्नु पर्दछ । यस नामले पछि स्वास्थ्यकमिले VA (मौखिक परिक्षण) को लागि जाँदा मृतकको पहिचान गर्न सहज हुन्छ ।

२.२ मृतकको बाबु/आमाको पुरा नाम:

मृतकको बाबु वा आमाको पुरा नाम अनिवार्य रूपमा लेख्नुपर्दछ ।

२.३ मृतकको लिंग:- १. पुरुष २. महिला ३. अन्य

यस प्रश्नमा मृत्यु भएको व्यक्ति पुरुष, महिला वा अन्यलिङ्गी के हो सम्बन्धीत उत्तरमा गोलो लगाउनुपर्दछ ।

२.४ मृत्यु भएको मिती:सालमहिनागते

मृतक कुन मितिमा दिवंगत हुनु भएको हो विक्रम सम्बतमा साल, महिना र गते स्पष्ट लेख्नुपर्दछ ।

२.५ मृत्यु हुंदा पुरा भएको उमेर:वर्ष

यदि १ वर्ष भन्दा कम भएमहिना

यदि १ महिना भन्दा कम भएदिन

मृतकको उमेर लेख्दा पुरा भएको उमेर मात्र लेख्नु पर्दछ, अहिले हिड्दै गरेको उमेर लेख्नु हुँदैन ।

उदाहरणको लागि : यदि एउटा नाबालक जन्म भएको ७ औ दिनमा मृत्यु भएको रहेछ भने उक्त नाबालकको मृत्युको उमेर लेख्दा ...०.. वर्ष,०.... महिना,६...दिन लेख्नुपर्दछ ।

त्यस्तै यदि एउटा नाबालकको जन्म भएको मितिले ८ महिना १४ दिनमा मृत्यु भएको रहे छ भने उक्त नाबालकको मृत्युको उमेर लेख्दा ...०.... वर्ष,८.... महिना५.... दिन लेख्नुपर्दछ ।

यसैगरी यदि एउटा बच्चा १ वर्ष ११ महिना १६ दिनको उमेरमा मृत्युभएको रहेछ भने१.. वर्ष ..५.. महिना, ..५... दिन लेख्नुपर्दछ ।

२.६ जातजाती:

सम्भव भएसम्म मृतकको जातजाति खुलाउने

३) मृतकको स्थायी ठेगाना

स्थायी ठेगाना भन्नाले कुनै पनि व्यक्तिले कानूनी अधिकार भएको स्थान भन्ने बुझ्नु पर्दछ । कुनै पनि सरकारी कागजातहरू (जस्तै वडाको सिफारिस, नागरिकता, राष्ट्रिय परिचय पत्र आदि) बनाउनु जुन वडा, जुन जिल्लाबाट बनाउँछौ, सोही जिल्ला वा वडा सो व्यक्तिको स्थायी ठेगाना हुन्छ । तर कुनै व्यक्तिले बसाईसराई गराई अर्को स्थानमा स्थायी बासिन्दाको रूपमा बसेको छ भने जुन ठाउँमा बसाई सराई गरेर बसेको छ सोही ठाउँ नै उसको स्थायी ठेगाना हुन्छ ।

स्थायी ठेगाना लेख्दा प्रदेशको नाम, जिल्लाको नाम, पालिकाको नाम, वडा नं. र टोलबस्टीको नाम लेख्नु पर्दछ ।

४) मृतकको अक्सर बसोबासको ठेगाना

मृतकको स्थायी ठेगाना भन्दा फरक भएमा मात्र यस महलमा लेख्ने तर स्थायी ठेगाना र अक्सर बसोबास एउटै भए यहा जनाइराख्नु पर्दैन ।

५) मृत्यु भएको स्थान:

मृत्यु आफ्नै घर, आफन्ताको घर, छिमेकीको घरमा भएको भए घर भन्ने उत्तरमा चिन्ह लगाउनु पर्दछ । यदि स्वास्थ्य संस्थामा भएको रहेछ भने स्वास्थ्य संस्थामा मृत्यु भएको मानिने छ र स्वास्थ्य संस्थामा भन्ने उत्तरमा चिन्ह लगाउनु पर्नेछ ।

मृत्यु अस्पताल लैजादा लैजादै बाटोमै भएमा, घर भन्दा बाहिर यातायातका साधनको दुर्घटना, हत्या हिँसा, आत्महत्या, भिरबाट लडेर, रुखबाट लडेर, खोला/पोखरीमा ढुबेर, उच्च पहाडमा लेक लागेर, बाटोमा हिड्दै माथिबाट खसेको

दुंगा लागेर, जंगली जनावरको आक्रमणबाट, आकस्मिक स्वास्थ्य समस्यका कारण मृत्यु भएको अवस्थाहरू यस अन्तरगत पर्दछ । मृत्यु विदेशमा भएको अवस्थामा विदेश उत्तरमा चिन्ह लगाउनु पर्दछ ।

६) मृतकको मृत्यु दर्ताको लागि परामर्श गरेको छ ? १. छ २. छैन

महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई ३५ दिन भित्र मृत्यु दर्ताको लागि परामर्श दिन सुनिश्चित गर्न यो प्रश्नबालि राखिएको हो / यो प्रश्न महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले आफैलाई सोधनको लागि राखिएको हो ।

७) फारम भर्ने स्वयंसेविकाले भर्ने:

- महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले आफ्नो पुरा नाम र सम्पर्क नम्बर र ठेगाना (स्थानीय तह र वडा नम्बर) लेख्नु पर्नेछ :

फारम भरेको मिति र बुझाएको मिति क्रमशः वर्ष/महिना/ दिन अनुसार उल्लेख गर्नुपर्नेछ । फारम भरेको मिति र बुझाएको मिति एउटै वा फरक हुन सक्नेछ ।

८) फारम बुझिलिने स्वास्थ्य संस्थाले भर्ने: फारम बुझीलिने स्वास्थ्य संस्थाका व्यक्तिले आफ्नो पूरा नाम, पद र सम्पर्क नम्बर उल्लेख गर्नुपर्नेछ;

महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले परिवारलाई दिनुपर्ने थप परामर्श :-

- परिवारलाई मृतकसँग सम्बन्धित कुनै पनि चिकित्सकीय कागजात छ भने सुरक्षित राख अनुरोध गर्नुपर्नेछ । स्थानीय पञ्जिकाधिकारीको कार्यालयमा मृत्यु दर्ता गराउन जाँदा सो कागजात लिएर जानु पर्नेछ ।
- केही हसापछि स्वास्थ्य संस्थाबाट कोही व्यक्ति मृत्युको कारणबारे अन्तर्वार्ता गर्न आउदा पनि ती चिकित्सकीय कागजात देखाउनुपर्नेछ ।

नोट: यस अध्ययनको लागि महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई प्रत्येक मृत्यु रिपोर्ट गरेबापतरु. प्रोत्साहन स्वरूप प्रदान गरिनेछ । जसलाई सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्य निर्देशनालय (HD) द्वारा प्रमाणीकरण गरिनेछ ।

स्थानीय पन्जिकाधिकारीले मृत्यु दर्ता भएको सुचना विवरण प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयमा प्रेषण गर्ने सम्बन्धी सन्धिस निर्देशिका

यस निर्देशिकामा स्थानीय पन्जिकाधिकारीले मृत्यु दर्ता भएको सुचना विवरण प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयमा प्रेषण गर्ने प्रक्रियालाई उल्लेख गरिएको छ ।

प्रक्रिया:-

क) स्थानीय पन्जिकाधिकारीको कार्यालय र स्थानीय तहको पंजीकरण शाखाले व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणालीबाट मृत्यु दर्ता सम्बन्धी प्रतिवेदन excel format मा डाउनलोड गरी हरेक महिना को १ गते र १६ गते प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयले तोकेको ईमेल ठेगाना gmsf.hddhankuta@gmail.com मा पठाउनु पर्नेछ ।

ख) प्रतिवेदन डाउनलोड गर्ने प्रक्रिया निम्न अनुसार रहेको छः-

चरण १: प्रणालीमा लगाइन गर्दा निम्न अनुसारको पृष्ठ खुल्छ । प्रतिवेदनमा क्लिक गर्नु होस्

The screenshot shows a web-based reporting system. At the top, there's a navigation bar with links like 'पुरानो सामाजिक सुरक्षा', 'व्यक्तिगत पटना', 'पासवर्ड परिवर्तन', 'ठेगाना परिवर्तन', 'नोटिफिकेशन', 'बायोमेट्रिक डिभाइस', 'जन्म दर्ता', 'मृत्यु दर्ता', 'सम्बन्ध विच्छेद दर्ता', 'विवाह दर्ता', 'बसाई सराइ दर्ता', 'धर्मपुर्व वा धर्मपुरी दर्ता', 'प्रतिवेदन', 'नर्ती धर्मपुरीस्', 'सूची', and 'खोजुहोस्' (highlighted with a green circle). Below this is a message: 'खोजुहोस्' मा click गरेपछि मात्र सूचीमा विवरणहरु देखिनेछन्।' The main form area has sections for 'खोजिको आधार' (containing fields for 'दर्ता फाराम नं', 'बच्चाको नाम(अंग्रेजीमा)', 'बच्चाको नाम(नेपालीमा)', 'पुरानो दर्ता:', and dropdowns for 'दर्ता मिति देखि(वि स.)' and 'दर्ता मिति सम्म(वि स.)'), and 'दर्ता मिति देखि(दि स.)' and 'दर्ता मिति सम्म(दि स.)'. At the bottom, there are buttons for 'खोजुहोस्' and 'रद्द गर्नुहोस्'. A table at the bottom shows search results with columns: क्र. सं., सदस्य कोड, पुरा नाम, पुरा नाम (नेपालीमा), व्यक्तिगत परिचय नं, दर्ता मिति, प्रतिलिपि संख्या, प्रमाणपत्र छापेको/नकापिएको ?, and कार्य. The message 'NO RECORDS FOUND!!' is displayed.

चरण २: प्रतिवेदनमा क्लिक गरे पछि मृत्यु दर्ता किताबमा क्लिक गरे पछि प्रतिवेदन अवधि छानी पेश गर्नु होस्

पुरानो सामाजिक सुरक्षा व्यक्तिगत घटना पासवर्ड परिवर्तन ठेगाना परिवर्तन नोटिफिकेशन बाधोमेट्रिक लिमाइस

जन्म दर्ता मृत्यु दर्ता सम्बन्ध विच्छेद दर्ता विवाह दर्ता बसाई सराई दर्ता धर्मपुत्र वा धर्मपुत्री दर्ता प्रतिवेदन

प्रतिवेदन Found 0 सूची हेतुहोस्

प्रतिवेदन

- जन्म
- ▼ मृत्यु
 - मृत्यु दर्ता किताब
 - विवाह दर्ता
 - सम्बन्ध विच्छेद दर्ता
 - बसाई सराई
 - धर्मपुत्र/धर्मपुत्री दर्ता
 - सारांश

सौजिको आधार

देश	1 नेपाल
जिल्ला	9 मोरङ
गा.पा/न.पा.	9-109 बुढीगंगा
वडा नं.	6 6
दर्ता मिति (देखि)	(वि.स.) 2081 YYYY 10 MM 01 DD (ई.स.) 14 DD 01 MM 2025 YYYY
दर्ता मिति (सम्म)	(वि.स.) 2081 YYYY 10 MM 15 DD (ई.स.) 28 DD 01 MM 2025 YYYY

पेश गर्नुहोस् **रद्द गर्नुहोस्**

प्रतिवेदन Found 0 सूची हेतुहोस्

प्रतिवेदन

- जन्म
- ▼ मृत्यु
 - मृत्यु दर्ता किताब
 - विवाह दर्ता
 - सम्बन्ध विच्छेद दर्ता
 - बसाई सराई
 - धर्मपुत्र/धर्मपुत्री दर्ता
 - सारांश

सौजिको आधार

देश	1 नेपाल
जिल्ला	9 मोरङ
गा.पा/न.पा.	9-109 बुढीगंगा
वडा नं.	6 6
दर्ता मिति (देखि)	(वि.स.) 2081 YYYY 10 MM 01 DD (ई.स.) 14 DD 01 MM 2025 YYYY
दर्ता मिति (सम्म)	(वि.स.) 2081 YYYY 10 MM 15 DD (ई.स.) 28 DD 01 MM 2025 YYYY

पेश गर्नुहोस् **रद्द गर्नुहोस्**

चरण ४: पेश गर्नुहोस बटन थिचे पछि तल देखाईए बमोजिको विवरणको मुनि रहेको export excel मा किलक गरी डाउनलोड गरी सो फायल निम्न बमोजिम रेनेम गरी सेभ गर्नुहोस। उदाहरणको लागी बुढीगंगा गाउपालिका वडा नं. १ को पुष १ गते देखि १५ गते सम्मको विवरण डाउनलोड गर्दा फायलको नाम BGRM1_push1_15 उल्लेख गरी सेभ गर्नु पर्नेछ। त्यसै गरी विराटनगर महानगरको वडा नं.१ को पुष महिनाको १६ गते देखि ३० सम्म को विवरण डाउनलोड गर्दा BRT1_push16_30 भनी सेभ गर्नु पर्नेछ।